

Dato: 9. oktober 2008
Kontor: Dyrevelfærdskontoret
Sagsbeh: Eddie Omar Rosen-
berg Khawaja
Sagsnr.: 2008-5440-0017
Dok.: ERK40370

OVERSIGT OVER HØRINGSSVAR

vedrørende

Dyreværnsrådets udtalelse om kastration af pattedrise og den dermed forbundne smertefølelse

1. Høring

Den 1. juli 2008 sendte Justitsministeriet Dyreværnsrådets udtalelse af 1. juli 2008 i høring hos følgende høringsparter:

Aktive Dyrerettigheder, Alle Dyrs Ret, Anima, Danish Meat Association, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Erhverv, Dansk Landbrug, Dansk Svineproduktion, Danske Regioner, Danske Slagterier, Den Danske Dyrlægeforening, Det Biovidenskabelige Fakultet (Københavns Universitet), Det Dyreetiske Råd, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (Aarhus Universitet, Forskningscenter Foulum), Det Veterinære Sundhedsråd, DI – Organisation for erhvervslivet, DI - Transport, Dyrefondet, Dyrenes Beskyttelse, Dyreværnsforeningen Freja, DyreværnsOrganisationerne SamarbejdsOrganisation (DOSO), Fagligt Fælles Forbund – 3F, Fødevarestyrelsen, ITD – International Transport Danmark, Kommunernes Landsforening, Kødbranchens Fællesråd, Landbrugsraadet, Landsforeningen af Danske Svineproducenter, Landsforeningen Fri, Bønder – Levende Land, Landsorganisationen i Danmark (LO), Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, OASA, Pfizer Animal Health, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Sammenslutningen af

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA), Skov- og Naturstyrelsen, Slagteriernes Forskningsinstitut, WSPA, Økologisk Landsforening, Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra følgende myndigheder og organisationer:

Aktive Dyrerettigheder, Anima, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Den Danske Dyrlægeforening, Det Dyreetiske Råd, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (Aarhus Universitet, Forskningscenter Foulum), Det Veterinære Sundhedsråd, DyreværnsOrganisationerne SamarbejdsOrganisation (DOSO), Fagligt Fælles Forbund – 3F, Fødevarestyrelsen, Landbrugsraadet, Rigspolitiet, Økologisk Landsforening, Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Nedenfor angives de væsentligste bemærkninger til udtalelsen.

2. Generelle bemærkninger

Dansk Arbejdsgiverforening har anført, at udtalelsen falder uden for foreningens virkefelt, og at foreningen derfor ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Rigspolitiet og Økonomi- og Erhvervsministeriet har ikke haft bemærkninger til udtalelsen.

Aktive Dyrerettigheder anfører, at foreningen ser følgende muligheder for at undgå kastration uden bedøvelse: 1) kastration ved fuld bedøvelse, 2) fodring med cikorie, 3) tidligere slagting (før kønsmodning), og 4) sporing på slagterierne af kød med ornelugt. Foreningen anfører endvidere, at kastration uden bedøvelse er i modstrid med dyreværnsloven. Foreningen ønsker, at grise får samme rettigheder og samme beskyttelse efter dyreværnsloven som andre dyrearter, herunder at kastration af grise, skal ske på samme måde, som kastration af andre dyr. Foreningen anbefaler derfor et forbud mod kastration af grise.

Anima opfordrer til et øjeblikkeligt forbud mod kirurgisk kastration af grise, med mindre kastrationen udføres i behandlingsøjemed, under bedøvelse og med efterfølgende smertebehandling. Foreningen er helt uenig i Dyreværnsrådets anbefaling for så vidt angår rådets vurdering af, at der ikke findes alternativer til kirurgisk indgreb uden bedøvelse. For-

eningen anfører på den baggrund, at kirurgisk kastration kan og skal forbydes øjeblikkeligt.

DOSO kan tilslutte sig Dyreværnsrådets synspunkt om, at det fremtidige mål må være, at kastration af pattegrise helt undgås. Organisationen er samtidig enig i, at det vil tage nogen tid, før alternative løsninger er udviklet, men er samtidig af den opfattelse, at man på området er så langt fremme, at spørgsmålet om alternativer til kastration skal tages op igen om 3 år og ikke 5 år, som foreslået af Dyreværnsrådet. Organisationen henviser i den forbindelse til, at medicinalfirmaet Pfizer er meget langt fremme med en godkendelse af vaccinen ”Improvac”, således at kemisk ”kastration” bliver muligt, og dermed forhindrer grisene i at udvikle de frygtede lugt- og smagsdannende stoffer.

Dyrenes Beskyttelse har i foreningens høringssvar nærmere redegjort for de gældende regler om kastration af pattegrise og forskning på området. Efter foreningens opfattelse er det bl.a. tvingende nødvendigt, at der overvejes alternativer til kastration uden bedøvelse. Foreningen finder det samtidig vigtigt, at ophør med kastration ikke indebærer nye problemer med dyrevelfærden eller med landmandens og forbrugernes sikkerhed. Foreningen anfører endvidere, at der senest den 1. januar 2010 skal gennemføres et krav om smertebehandling før kastration. Endelig anføres det, at der allerede nu foreligger så stor viden, ligesom der er taget så mange initiativer i andre lande vedrørende brugen af alternativer til kirurgisk kastration, at der allerede nu skal indføres et krav om, at kastration af svin ophører senest i 2014.

Landbrugsraadet (tillige på vegne af **Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug, Danske Slagterier** og **Landsforeningen af Danske Svineproducenter**) bemærker, at Dyreværnsrådets udtalelse på udmærket vis beskriver problemstillingerne og de mulig løsningsmodeller i forhold til kastration af grise. Landbrugsraadet er endvidere enig i, at det langsigtede mål er at undgå kastration af grise. Dette kan ikke lade sig gøre på kort sigt, og udtalelsen beskriver ifølge Landbrugsraadet de fleste af de udfordringer, der skal gøres op med, inden det er muligt at ophøre med rutinemæssig kastration. Det er efter Landbrugsraadets opfattelse – ud over de i udtalelsen fremførte forhold – også af helt afgørende betydning, at der internationalt er accept fra både myndigheder og forbrugere af de metoder, der skal anvendes alternativt til kastration uden forudgående bedøvelse.

Økologisk Landsforening bakker op om Dyreværnsrådets vurdering af, at det fremtidige mål bør være, at kastration af smågrise undgås. Foreningen er samtidig enig i, at der ikke på nuværende tidspunkt findes alternativer til kastration, og at lokalbedøvelse eller fuld bedøvelse på nuværende tidspunkt ikke er egnet med henblik på at forhindre smerte. Foreningen opfordrer endelig til, at forskningen på området intensiveres, således at det overordnede mål om at undgå kastration af smågrise kan nås så hurtigt som muligt.

Den Danske Dyrlægeforening konstaterer med stor tilfredshed, at der er sammenfald mellem Dyreværnsrådets og foreningens anbefalinger på området.

Det Veterinære Sundhedsråd er enig med Dyreværnsrådet i, at kastration af grise er forbundet med smerte, og derfor bør der arbejdes for, at der indføres et alternativ til kastrationen. Rådet støtter derfor, at der forskes yderligere i alternative metoder til kastration, og at spørgsmålet herefter tages op igen om 5 år.

Det Dyreetiske Råd kan tilslutte sig Dyreværnsrådets betragtning om, at endemålet bør være, at kastration af pattegrise undgås. Rådet kan samtidig tilslutte sig Dyreværnsrådets vurdering af, at det er for tidligt helt at forbyde kastration, men at forskningen i relation til alternative løsninger skal intensiveres, og at spørgsmålet skal tages op igen senest om 5 år. Det Dyreetiske Råd opfordrer endelig generelt til, at der i de videre overvejelser skelnes mellem, hvad der er veterinærfagligt muligt, hvad der samlet set er dyrevelfærdsmæssigt mest hensigtsmæssigt, og hvad der er håndterbart ud fra praktiske og økonomiske synsvinkler. Efter rådets opfattelse vil en sådan skelnen bidrage til at synliggøre, hvilke muligheder og begrænsninger der findes i forhold til at reducere grisenes smerteoplevelse ved kastration eller i forhold til helt at undgå indgrebet.

Fødevarestyrelsen er helt overordnet enig i, at det bør være målet helt at undgå kastration af pattegrise, da det, uanset hvordan indgrebet gennemføres, ikke kan undgås, at kastrationen vil være forbundet med smerte og stress for grisen. Fødevarestyrelsen anfører endvidere, at der senest er redegjort for dette i en intern rapport fra juni 2008 ”Smerte og lindring heraf under og efter kastration af pattegrise” fra Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Århus Universitet.

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet (DJF) finder, at udtalelsen som helhed giver en god beskrivelse af problemstillingen omkring kastration. DJF kan tilslutte sig den langsigtede målsætning om, at kastration bør undgås, så snart en alternativ metode kan sikre, at forbrugerne kan købe svinekød uden risiko for ornelugt. DJF anfører endvidere, at det vil være ønskværdigt at kunne iværksætte midlertidige foranstaltninger for at lindre grisenes smerter, indtil kastration helt kan ophøre.

Pfizer Animal Health er glad for det initiativ, som Justitsministeriet har taget med hensyn til at undersøge de velfærdsmæssige aspekter af kirurgisk kastration af pattegrise og at overveje dyrevenlige alternativer til kirurgisk kastration. Det anføres, at Dyreværnsrådet helt korrekt bemærker, at der ikke umiddelbart kan gives nogen anbefalinger om alternativer til kirurgisk kastration, fordi der ikke findes nogen i øjeblikket. Pfizer Animal Healths finder imidlertid, at Dyreværnsrådets anbefaling om at forskningen fortsætter, og at spørgsmålet om kastration af pattegrise tages op igen inden for maksimalt 5 år, er en konservativ tidshorison.

3. Alternativer til kirurgisk kastration

Dyrenes Beskyttelse anfører for så vidt angår immunologisk kastration af svin, at der er en række ulemper forbundet med anvendelsen af denne metode. Det anføres bl.a., at vaccinationen også virker på mennesker, og at der derfor er en potentiel risiko for, at en medarbejder injicerer sig selv ved et uheld. Endvidere anføres det, at immunologisk kastration udføres som en dobbeltvaccination, hvilket indebærer, at grisene skal håndteres – og tåle den stress, der er forbundet hermed – to gange. Foreningen påpeger videre, at immuniseringen ikke er effektiv hos alle grise, hvorfor fraværet af ornelugt hos immunokastrater ikke kan garanteres, med mindre procedurens effektivt måles hos de enkelte individer, f.eks. ved slagtningen. I den forbindelse anføres det, at der ikke i øjeblikket findes nogen tilfredsstillende metode til identificering af ornelugt ved slagtning, og at det eksisterende udstyr til identificeringen på slagterierne er stærkt nedslidt. Endelig anfører foreningen, at det i Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA)'s rapport om kastration af svin fra 2004 pointeres, at immunologisk kastration ikke anbefales, før andelen af svin der ikke er modtagelige for immuniseringen, er fastlagt hos alle de primære genotyper, der anvendes i EU. For så vidt angår alternativer til kastration i form af fodring med særligt foder anfører Dyrenes Beskyttelse, at undersøgelser tyder på, at ornelugt – og dermed kastration – helt kan und-

gås, hvis grisene fodres med cikorierod eller lupin. Foreningen finder således, at fodring med cikorie og lupin overordnet synes at have stort potentiale med hensyn til at undgå ornelugt og dermed kastration af hangrise. Der vil imidlertid ifølge Dyrenes Beskyttelse stadig være problemer med aggression, opspring mv., hvis intakte grise fodres med cikorie/lupin og slagtes ved en normal slagtevægt. For så vidt angår brugen af kønssortering som alternativ til kirurgisk kastration anfører Dyrenes Beskyttelse bl.a., at kønssortering af sæd hos svin og selve insemineringen ikke i øjeblikket er effektiv nok til, at metoden kan implementeres i praksis. Hertil kommer, at foreningens holdning til kønssortering ud fra et dyreetisk vinkel er negativ.

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet (DJF) anfører, at der i de senere år er sket betydelige landvindinger bl.a. i forståelsen af, hvordan man fodringsmæssigt kan påvirke skatol-induceret ornelugt hos hangrise. Der bør derfor efter DJF's opfattelse fokuseres på udvikling af teknikker til måling af ornelugtskomponenter på slagtegangen. DJF finder således, at sådant udstyr kombineret med videreudvikling af fodringsbaserede og/eller andre metoder til nedsættelse af ornelugtsproblemet burde give mulighed for efterfølgende afbalanceret og differentieret forarbejdning af kødet. Kød med ornelugt kan herefter anvendes i produkter, hvor lugten almindeligvis ikke kan detekteres. DJF foretrækker ud fra en velfærdsmæssig synsvinkel denne løsning frem for smertelindring i forbindelse med kastration. DJF anfører imidlertid i den forbindelse, at der kan opstå problemer ved undladelse af kirurgisk kastration på grund af ornegrisesenes øgede tilbøjelighed til aggressiv adfærd, og at der derfor bør etableres et dansk erfaringsgrundlag vedrørende sådanne produktionsformer. For så vidt angår Dyreværnsrådets gennemgang af alternativer til kirurgisk kastration anfører DJF, at de beskrevne tiltag vedrørende brug af fodring med cikorie, inddragelse af ornelugt i avlsmålet og nedsættelse af alder ved slagtning, alene kan reducere forekomsten af ornelugt, men ikke fjerne lugten fuldstændigt. Det understreges samtidig, at anvendelsen af disse tiltag er betinget af, at der kan foretages en frasortering af ornelugtsgrise på slagtelinjen.

Landbrugsraadet (tillige på vegne af **Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug, Danske Slagterier** og **Landsforeningen af Danske Svineproducenter**) er for så vidt angår alternativet til kirurgisk kastration i form af frasortering af svin, enig med Dyreværnsrådet i, at denne metode kræver, at det er muligt, at identificere hangrise, som udvikler ornelugt. Efter Landbrugsrådets opfattelse vil der formentlig skulle udvikles en ny

fælles metode i EU, hvis produkter fra ukastrerede hangrise skal kunne afsættes. Det anføres endvidere, at dette vil kræve, at der sker en ophævelse af det tyske de facto forbud mod kød fra ukastrerede hangrise. Der er endvidere ifølge Landbrugsraadet behov for samtidig at foretage undersøgelser af potentielle velfærdsmæssige problemer i svinebesætninger, hvor kastration undlades.

Pfizer Animal Health anfører for så vidt angår immunologisk kastration, at der ved brugen heraf rejser sig spørgsmål om bl.a. sikkerheden for den person, som vaccinerer grisene, aggressiv adfærd hos ikke-kastrerede svin, dyrevelfærdsmæssige konsekvenser, og håndtering af grisene. Det anføres for så vidt angår de sikkerhedsmæssige spørgsmål, at uforsætlig selvinjektion (ved brug af vaccinen Improvac) kan minimeres ved at sikre, at produktet indgives af en kvalificeret person med en sikkerheds-sprøjte. Endvidere anbefales det, at en person, der ved et uheld er kommet til at injicerer sig selv, ikke sættes til at give anden injektion, der er påkrævet for at gennemføre den immunologiske kastration. Selv om det ifølge virksomheden er muligt at opdrætte intakte hangrise til slagtevægt uden adfærdsproblemer, er der ingen tvivl om, at problemer med aggressiv og seksuel adfærd blandt orner somme tider kan opstå, hvilket kan udgøre et velfærdspøblem i grisenes sene opvækstfase. Der imidlertid foretaget undersøgelser af hangrises adfærd, hvor man sammenlignede adfærden hos immunologisk kastrerede grise (ved brug af vaccinen Improvac) med kirurgisk kastrerede grise. Resultatet af disse undersøgelser var, at begge typer kastrerede grise ved en alder på 21 uger, og ved opstaldning i grupper udviste samme lave niveau af aggressiv adfærd (begge væsentligt lavere end for intakte hangrise). Endvidere er der ved immunologisk kastration i den sene opvækstfase (ved brug af vaccinen Improvac), mulighed for at udnytte den økonomiske fordel ved de ikke-kastrerede hangrises naturlige tilvækst, lavere foderforbrug og mere kødholdige slagtekroppe. Hangrisenes adfærd, når de er omkring puberteten, er endvidere ifølge Pfizer kontrolleret, fordi vaccinenes effekt er indtrådt på dette tidspunkt, hvorved velfærden for grisene forbedres, ligesom de bliver lettere at håndtere (på samme måde som var de kirurgisk kastreret). Risikoen for skader ved slåskampe m.v. bliver ligeledes reduceret, hvilket indebærer en forbedring af slagtekroppenes kvalitet. Endelig anfører Pfizer Animal Health, at virksomhedens ansøgning om godkendelse af vaccinen Improvac i EU er under behandling og forventes afsluttet i starten af 2009.

4. Anvendelse af bedøvelse og smertebehandling

DOSO kan ikke acceptere, at det fortsat skal være tilladt at påføre grise smerte gennem et operativt indgreb. Organisationen anfører således, at så længe kastration er nødvendigt, skal dette ske, uden at grisen mærker smerte under eller efter indgrebet. Organisationen anfører, at den er klar over, at dette vil give nogle praktiske problemer. Efter DOSO's opfattelse må det imidlertid være muligt at tilrettelægge sig ud af problemerne. Således kan lokalbedøvelse (hvor der sker injektion direkte i grisens testikler) efter DOSOs opfattelse helt undgås, hvis man smertebehandler i god tid, inden grisen skal kastreres. Uanset, at dette betyder, at grisen skal håndteres to gange, finder DOSO, at fordelene er, at grisen under hele processen slet ikke udsættes for smerte, og at injektionen kan gives i et mindre følsomt område. DOSO anfører endelig, at organisationen anerkender, at der i dag ikke er tilstrækkelig veterinærfaglig viden om optimal smertebehandling og kan derfor tilslutte sig Dyreværnsrådets forslag om, at krav om smertebehandling først indføres fra den 1. januar 2010.

Dyrenes Beskyttelse har bl.a. anført, at der er udført en del undersøgelser af kastration uden bedøvelse, og konklusionerne peger generelt på, at proceduren udgør et velfærdsmæssigt problem. Dyrenes Beskyttelse henviser i den forbindelse til, at man ved at bedøve grisene forud for kirurgisk kastration kan reducere den negative effekt på grisenes velfærd, og at bedøvelsen kan ske ved enten generel eller lokal anæstesi.

Ifølge Dyrenes Beskyttelse er generel anæstesi forbundet med en dyb søvn, der kan føre til f.eks. manglende indtagelse af føde eller ihjellægning, ligesom anæstesi ved injektion ikke altid medfører tilstrækkelig smertereduktion. Som alternativ anfører foreningen det, at der kan ske anvendelse af epidural anæstesi på smågrise. Denne metode er imidlertid meget arbejdskrævende og derfor ikke egnet til et stort antal dyr. For så vidt angår anvendelsen af lokal anæstesi gør Dyrenes Beskyttelse opmærksom på, at det er omdiskuteret om injektionen af lokalbedøvelse under huden eller i sædstrengen i sig selv er smertefuld. Der henvises i den forbindelse til, at måling af blodtryk og puls hos kastrerede grise har vist, at injektionen med lidokain er mindre smertefuldt end selve kastrationsindgrebet, og at injektionen reducerer smerten ved kastration. Dyrenes Beskyttelse anfører i forlængelse heraf bl.a., at det er blevet anslået, at det vil kræve omkring 100 dyrlæger på fuld tid at realisere et krav om bedøvelse i forbindelse med kastration af omkring 13 mio. smågrise år-

ligt i Danmark. Det er derfor efter foreningens opfattelse urealistisk at gennemføre i Danmark.

For så vidt angår anvendelse af bedøvelse i form af inhalation af anæstetisigasser såsom isofluran, halothan og kuldioxid anfører Dyrenes Beskyttelse, at brugen af isofluran og halothan ikke anbefales uden brug af et gasevakueringssystem. Dette er ikke nødvendigt ved brug af kuldioxid, hvilket gør denne gasart mere praktisk egnet for landmanden til bedøvelse af grise. Anvendelsen af kuldioxid har imidlertid vist sig at være aversivt for svin, ligesom der er observeret ubehag (rastløshed og hyperventilering) hos svin ved bedøvelsen. Kuldioxid hjælper endvidere ikke til at reducere den stress, der er forbundet med kastration. Det anføres endeligt, at undersøgelser viser, at der ved brug af kuldioxid er en meget snæver sikkerhedsmargin både med henhold til koncentrationen af kuldioxid og det tidsrum, hvori grisene indånder gassen. Der er derfor ifølge Dyrenes Beskyttelse behov for mere forskning, før end denne metode kan anvendes i praksis. Der henvises i den forbindelse til, at der i Nederlandene forskes videre på området, og at det forventes, at de første grise kan blive kastreret under kuldioxidbedøvelse i løbet af sommeren 2008.

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet (DJF) finder, at det vil være ønskværdigt at kunne iværksætte midlertidige foranstaltninger for at lindre grisenes smerter, indtil kastration helt kan ophøre. DJF stiller sig dog tvivlende over for, om usikkerhederne omkring dosering, virkningsgrad og bivirkninger af smertelindrende produkter vil kunne være afklaret i tide til at kunne godkende produktet til brug i svinebesætninger fra 1. januar 2010. Afhængig af indgiftsform kan smertelindringen således i sig selv være forbundet med ubehag, ligesom indførelse af kravet kan bevirke, at fokus på alternativer til kirurgisk kastration kan blive svækket. DJF finder, at det på det foreliggende grundlag er vanskeligt at vurdere den konkrete effekt af forslaget om intervention i form af smertebehandling, idet en behandlingsstrategi – det vil sige hvilke midler, der tænkes anvendt, indgiftsform, behandlingshyppighed og dosering – ikke fremgår af udtalelsen.

For så vidt angår spørgsmålet om håndtering af grisene – herunder det af Dyreværnsrådet anførte om, at det skal sikres, at grisene ikke håndteres flere gange end det er tilfældet i dag – anfører DJF, at i de undersøgelser, som DJF er bekendt med, er behandlingen med smertestillende middel sket ved injektion 15 til 20 minutter før selve kastrationen for at sikre, at smertereaktionen i det beskadigede væv på lang sigt reduceres. Det akti-

ve middel skal således være fordelt i kropsvævet, inden operationen foretages. For så vidt angår andre, mindre lidelsesvoldende indgiftsformer, anføres det, at der ikke umiddelbart er realistisk at anvende på smågrise, der er yngre end én uge, idet grise i denne alder ikke viser interesse for oral indtagelse af andet end somælk. Det afvises i den forbindelse at indgift gennem somælken – og dermed soen – er en mulighed, idet soen i dette tilfælde vil blive udsat for midlet, hvilket ikke kan udelukkes at have bivirkninger for andre velfærdsproblemer i svineproduktionen, f.eks. udvikling af skuldarsår, da indgiften formodentlig også vil nedsætte soens smertefølsomhed. Ifølge DJF er der endvidere betydelig usikkerhed om dosering og effekter af smertestillende medicin til svin, specielt i den meget unge alder. Endvidere anføres det, at der DJF bekendt ikke findes undersøgelser på svin, der specifikt har fulgt risikoen for udviklingen af bivirkninger. DJF finder således, at det er væsentligt både ud fra et økonomisk og et velfærdsmæssigt synspunkt at undgå disse bivirkninger, hvorfor en væsentlig forskningsindsats må være nødvendig.

Landbrugsraadet (tillige på vegne af **Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug, Danske Slagterier** og **Landsforeningen af Danske Svineproducenter**) anfører, at Dansk Svineproduktion med henblik på afklaring af de praktiske forhold, der opstår ved anvendelse af smertelindring, er parat til at iværksætte initiativer med henblik på at finde løsninger inden for den givne tidshorisont. Landbrugsraadet kan endvidere tilslutte sig Dyreværnsrådets konklusion om, at det ikke kan anbefales, at kastration kun kan foretages med anvendelse af lokal bedøvelse eller fuldbedøvelse.

Fødevarestyrelsen er enig i, at der ikke på nuværende tidspunkt findes en brugbar metode til at kastrere pattegrise uden smerte og stress, som umiddelbart kan implementeres i praksis. Det anføres derfor, at der er behov for yderligere forskning og udvikling på området, og på den baggrund støtter Fødevarestyrelsen, at der fra 2010 indføres krav om smertebehandling i forbindelse med kastration af pattegrise.

Det Veterinære Sundhedsråd er enig i med Dyreværnsrådet i, at de kendte metoder til lokal eller fuld bedøvelse inden kastration ikke er egnede til at forhindre smerte ved kastration, og anfører, at det bedste alternativ ville være helt at undlade kastration. Da dette ikke er et mulig alternativ i dag støtter rådet, at der bliver foretaget yderligere forskning på området, hvorefter spørgsmålet skal genoptages om 5 år.

Det Dyreetiske Råd er enig med Dyreværnsrådet i, at de skitserede muligheder rummer visse problemer, både i relation til optimal smertedækning og i relation til en række praktiske forhold. Rådet finder det imidlertid påvist med rimelig sikkerhed, at brug af fuld narkose eller lokalbedøvelse forud for kastration reducerer smertereaktionerne ved indgrebet. Set alene ud fra en dyrevelfærdsmæssig synsvinkel finder rådet derfor, at det optimale vil være, at grisene er smertedækket både under og efter kastrationen. Rådet har dog forståelse for, at der kan være store praktiske problemer forbundet med at skulle smertedække og bedøve grisene. Efter rådets opfattelse vil et fornuftig kompromis være, at der alene blev stillet krav om en effektiv smertedækning, som muligvis kan tage toppen af de akutte smerter, som kan beskytte grisene mod smerter efter indgrebet. Rådet stiller dog spørgsmålstejn ved Dyreværnsrådets forestilling om, at ”indgivelsen af det smertelindrende middel ikke fører til, at grisene håndteres flere gange end det i dag er tilfældet”, og er således af den opfattelse, at det er tvivlsomt, om der kan sikres en effektiv smertedækning, med mindre smertebehandlingen foretages inden kastrationen. Rådet anfører i forlængelse heraf, at så vidt rådet er orienteret, tilsiger principperne for god smertedækning, at smertebehandling skal iværksættes inden smertepåvirkningen for at have den optimale effekt. På den baggrund finder rådet det afgørende, at smertebehandlingen gives, inden kastrationen foretages, og samtidig gives tilstrækkelig tid til at virke. Efter rådets opfattelse medfører dette, at grisene skal håndteres to gange, men samtidig vil anvendelse af midlet til smertebehandling – i modsætning til anvendelse af lokalbedøvelse – kunne indgives mere skånsomt (enten som blot en injektion eller via mundsprøjte).

Rådet konkluderer herefter, at hvis smertebehandlingen gives forud for kastrationen, er det endvidere muligt, at denne metode samlet set kunne give en bedre smertebehandling, end der kan opnås ved anvendelse af lokalbedøvelse alene, da der formodentlig vil være en smertestillende effekt både under og efter kastration.

Det Dyreetiske Råd anfører endelig, at der udestår en del veterinærfaglig forskning for at opnå en sikker viden om, hvordan grisene smertedækkes optimalt. Imidlertid finder rådet ikke, at der er grund til at udsætte et krav om anvendelse af smertedækning, idet der allerede findes smertestillende midler, der er godkendt til anvendelse på svin. Rådet finder derfor, at krav om smertedækning bør stilles, så snart det er muligt i forhold til at få etableret nogle praktisk anvendelige procedurer, og anser 1. januar 2010 for at være en rigelig lang frist.

5. Alder ved kastration

DOSO er af den opfattelse, at kastration af pattegrise kun må foretages inden for grisens 2. og 7. levedøgn.

Dyrenes Beskyttelse anfører bl.a., at baggrunden for, at lovgivningen tillader kastration af nyfødte pattegrise uden bedøvelse, er en forestilling om, at nyfødte dyr pga. et uudviklet nervesystem er mindre smertesensitive end ældre dyr. Det anføres at data fra mennesker og gnavere dog tydeligt har demonstreret, at nyfødte kan føle stor smerte, og der er absolut ingen grund til at tro, at det skulle forholde sig anderledes hos grise.

Det Dyreetiske Råd har i sit høringssvar tilsluttet sig, at såfremt kastration af grise foretages, er det formålstjenligt at dette i almindelighed sker inden for grisens 2. til 7. levedøgn.

6. Uddannelseskraft

DOSO har anført, at de personer, der foretager kastration af pattegrise, ikke kun skal være uddannet til opgaven, men også har pligt til at vedligeholde denne kompetence i forbindelse med udvikling af nye og bedre metoder.

Det Veterinære Sundhedsråd har i sit høringssvar tilsluttet sig, at der ikke på nuværende tidspunkt er grund til at ændre på kravene til uddannelse af de personer, der foretager kastration af pattegrise.

Det Dyreetiske Råd anfører, at det er unødvendigt at skærpe kravene til den relevante uddannelse, idet kastration af grise må formodes at ophøre inden for en overskuelig årrække. Rådet har dog samtidigt tilsluttet sig opfordringen til på anden måde at sikre, at de personer, der udfører kastrationerne, gør det på den mest hensigtsmæssige måde. Det er ifølge Det Dyreetiske Råd vigtigt, at disse personers relevante kompetencer vedligeholdes og opdateres.

Landbrugsraadet (tillige på vegne af Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug, Danske Slagterier og Landsforeningen af Danske Svineproducenter) har anført, at det skal sikres, at personalet er uddannet og har rutine i kastration så længe denne praksis anvendes. Landbrugsraadet gør i den forbindelse opmærksom på, at der i forbindelse med udmøntning af det

politisk vedtagne krav om egenkontrol for dyrevelfræd i svinebesætninger er lagt op til, at kastration er et af fokusområderne. Efter Landbrugsraadets opfattelse bør dette kunne opfylde behovet for løbende opfølgning af, at der er ajourført erfaring hos personer, som skal kastrere grise.

3F har anført, at foreningen finder det vigtigt, at personale løbende efteruddannes, således at det sikres, at kastration foretages på den mest skånsomme måde.